

Sosialdepartementet,
Sosialpolitisk avdeling,
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Deres ref:
Saksbehandler:
Vår ref: 04/1722
Arkivkode: 340
Dato: 30.06.2004

Sosialdepartementet	
Saksnr.: 210301958	Dok.nr.: 43
Arkivkode: 316.1	Journ.dato: 01.07.04
Avd.: SLE	Saksbeh.:
U.off.:	

Forslag til endringer i kapittel 1 Utenlandske statsborgeres rett til sosialhjelp i forskrift 4.desember 1992 nr.915 til lov om sosiale tjenester m.v. - Høringsuttalelse

Vi viser til høringsnotat av 25.03.2004 mottatt Sosial- og helsedirektoratet 06.04.2004.

Sosial- og helsedirektoratet har følgende kommentarer til forslaget:

Høringsnotatet er informativt og grundig i beskrivelsen av gjeldende rett, lovlighetskrav i annen lovgivning og forholdet til folkeretten.

Direktoratet er enig i at gjeldende regelverk er uklart og at det er et stort behov for et klarere og enklere regelverk på området.

Kommentarer til forslaget:

Direktoratet støtter forslaget om at krav til lovlig opphold innføres også for rett til tjenester etter kapittel 4, med unntak av § 4-1.

§1-1 Lovlig opphold

Det må være tydelig/klart hva som er å anse som "lovlig opphold". Reglene om hva det innebærer å ha "lovlig opphold" må derfor ikke, som gjeldende regelverk, være preget av uklarhet og mange forbehold. Direktoratet er enig i at behov for retningslinjer på området er stort og at detaljerte retningslinjer bør gis i rundskriv.

Når departementet foreslår å innføre krav om lovlig opphold også for rett til sosiale tjenester etter kap. 4, (jf. pkt 3.1 første avsnitt), synes det motstridende når det under pkt.3 siste setning uttales at det bør være et krav at søkers opphold i Norge er lovlig for å ha rett til økonomisk stønad og "de fleste typer praktisk bistand". Sikter departementet til bestemmelsen i forslagets §1-6 som på visse vilkår gir rett til nødvendig omsorg?

Under punkt 3.1 fjerde avsnitt skriver departementet at retten til akutt livsnødvendig hjelp består uavhengig av oppholdets lovlighet. Dette følger av ulovfestede nødrettsbetraktninger. Direktoratets erfaring er at sosialtjenesten opplever at reglene er vanskelig å håndtere i praksis og spørsmål som reises er bl.a hva det betyr å ha rett til akutt, livsnødvendig hjelp og hvor lenge en person vurderes å være i en nødsituasjon. Mat, tak over hodet og pleie i nødsituasjoner er nevnt som eksempel, se under 3.1.2 siste avsnitt. Det må etter direktoratets vurdering klargjøres nærmere hvilke situasjoner som kan utløse rettigheter etter loven selv om vilkåret om lovlig

Sosial- og helsedirektoratet •
Avdeling for kommunale tjenester

opphold ikke er oppfylt og vedkommende har plikt til å forlate landet (må ses i sammenheng med at det bør være konsistens mellom ulike myndigheters vedtak.)

Se også § 1-6 rett til nødvendig omsorg.

§1-2 Kortvarig opphold

Grensen mellom kortvarig og mer permanent opphold vil etter direktoratets vurdering kunne være vanskelig å trekke. Departementet har gitt eksempel på forhold som kan være relevant å ta i betraktning når sosialtjenesten skal foreta en konkret vurdering. Sosialtjenestens avgjørelser vil imidlertid måtte basere seg på opplysninger fra søker og eventuelt andre instanser om de faktiske forhold i den enkelte sak. Krav til dokumentasjon om lovlig opphold slik det er foreslått i §1-3 vil også måtte gjelde i disse tilfellene. I henhold til første ledd vil noen kunne ha krav på hjelp etter sosialtjenesteloven for å kunne fortsette oppholdet i Norge hvis dette følger av *avtale* Norge har inngått med vedkommendes hjemland. Det må av merknadene til bestemmelsen fremgå hvilke avtaler det her vises til. I henhold til annet ledd vil personer som har *tillatelse* til i visse situasjoner å oppholde seg i landet kunne ha krav på hjelp etter loven. Det må av merknadene til bestemmelsen fremgå i hvilke tilfeller slik tillatelse blir gitt og innholdet i disse.

§1-3 Dokumentasjon

Direktoratet støtter forslaget om at søker alltid skal legge frem dokumentasjon på at oppholdet er lovlig og at sosialtjenesten har plikt til å legge dokumentasjonen til grunn i den perioden den er utstedt for. Forslaget tydeliggjør søkers plikt til dokumentere lovlig opphold.

Departementet viser til at dersom sosialtjenesten har grunn til å tro, eller positivt vet, at grunnlaget for dokumentasjonen ikke lenger er som forutsatt, bør sosialtjenesten undersøke med utlendingsmyndighetene om den fremlagte dokumentasjonen fremdeles er gyldig, eller om det er fattet nytt vedtak i saken.

Enkelte opplysninger kan sosialtjenesten i dag få ved henvendelse til folkeregisteret, politi og utlendingsdirektoratet, jf. Rundskriv I-1/94. Spørsmålet er om forslaget innebærer noe nytt/går lenger enn gjeldende rett?

Opplysninger skal så lang som mulig innhentes i samarbeid med klienten eller slik at klienten har kjennskap til innhenting, jf. sosialtjenesteloven § 8-5. Dersom samtykke ikke foreligger, er spørsmålet om opplysninger kan gis uten at dette vil komme i strid med reglene om taushetsplikt/personvern?

§1-4. Personer som har andre tilbud

Gjeldende forskrift om bosetting i kommuner når søker har tilbud om plass i mottak og bestemmelsene om rett til hjelp ved sekundær flytting er uklare og vanskelig å praktisere. Direktoratet støtter departementet i at det er behov for et klarere og enklere regelverk på dette området.

Etter forslagets første ledd kan vedkommende henvises til tilbudet i statlig mottak "i den grad mottaket på en tilfredsstillende måte kan dekke de behov søknaden gjelder".

Dette er slik direktoratet vurderer det noe nytt. Her legges det inn et tema for vurdering av kvaliteten på tilbudet i statlig mottak ved søknad om sosialhjelp. Forholdet mellom mottakets ansvar, dvs statens ansvar, og kommunens ansvar blir uklart. Dersom

departementet mener at sosialtjenesten skal ha et større ansvar for personer som har tilbud i statlig mottak, må dette gjøres tydeligere. Hva vil være relevant å vektlegge i sosialtjenestens vurdering av om tilbudet i mottaket er tilfredsstillende?

Etter annet ledd kan personer henvises til bostedskommunen, når vedkommende har et "tilpasset tilbud" der.

Også denne bestemmelsen er vurderingspreget, og åpner for mye skjønn. Hva skal oppholdskommunen vektlegge i vurderingen av hva som er å anse som et "tilpasset tilbud"? Hva blir bosettingskommunens forpliktelser med hensyn til å ta personer tilbake og etablere et tilbud, inkl. bolig mv., på nytt? Sml. Introduksjonsloven §3 annet ledd. Etter denne bestemmelsen gjelder ikke kommunens plikt personer som har avbrutt eller avvist deltakelse i introduksjonsprogrammet. Vil tidsaspektet bety noe for bosettingskommunens forpliktelse/ ev. programmets varighet? Etter introduksjonsloven §5 kan programmet vare "inntil 2 år".

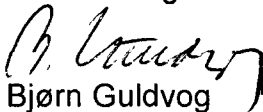
§ 1-5 Asylsøkere

Direktoratet støtter forslaget.

§1-6. Rett til nødvendig omsorg

Bestemmelsen regulerer retten til nødvendig omsorg for personer som ikke har lovlig opphold, men som trenger omsorg i en kort tid mens de er i ferd med å ordne utreise fra landet. Det må av merknadene til bestemmelsen klart fremgå hva det vil si å ha rett til "nødvendig omsorg", jf. § 1-6 første og annet ledd, "har ikke rett til sosiale tjenester eller økonomisk stønad". Videre forutsettes at det klart går frem når vedkommende etter utlendingsloven med forskrifter eller i henhold til vedtak har plikt til å forlate landet.

Med vennlig hilsen

Bjørn Guldvog
assisterende direktør

Øystein Olsen
konstituert avdelingsdirektør